

свободата на преображението. Защото, както е казал Хераклит: „Краят на пожара е началото на въздуха и краят на въздуха е началото на водата.“

ЦВЕТАНКА ЕЛЕНКОВА „СЕДМИЯТ ЖЕСТ II“

Може ли реката да се изтече? Може ли морето да се излее? Може ли вятърът да се извее? Може ли смъртта да умре? Може само ако ги оставиш зад себе си. Подобно на гледка през прозореца на влак, когато седиш с гръб по посоката на движението. Застигат се, напасват се пейзажите един в друг – островърхи шапки на феи, матрьошки. И виждаш единствено началата им. Епикур го е казал: „Ако аз не съществувам след смъртта си, то тя не ме интересува“. Наслаждане на цветове. Писането като неизписване.

Книга на въпросите – фундаментални, непреодолими, *отвъд*кризисни и вечни – е новата „Седмият жест II“ (изд. „ВС Пъблишинг“, 2019 г.) от Цветанка Еленкова. Лечителска книга на споделеното *познание*, в което Словото е главният герой, наред с „животните, растенията и мъртвите“. Книга, в която бъдещето се отмерва „сбъднато по боровете“, думите болят „два пъти“ („не като хвърлен камък“, понеже не оставя белег), а екзистенцията на поета като вътрешен аутсайдер е предопределена.

Не само защото „Седмият жест II“ представлява естествено и логично продължение на „Седмият жест“ (2005 г.) от същия автор и не толкова заради очевидния нумерологичен ефект (77 плюс 7 поетични фрагмента, хомогенна част от общо 365-те фрагменти, написани през 2003 г.), колкото заради новия времеви контекст, в който би могла да бъде прочетена – новата книга с лирическа проза на Цветанка Еленкова е добре да се преоткрива сега. А именно в настоящия силно сеизмичен и хаотичен исторически момент *след* шокиращата първа вълна от пандемия с COVID-19, която за отрицателно време успя да промени парадигмите за живота и смъртта, съществуващи в днешното постмодерно общество.

И точно защото темата за смъртта и проблемът за усмиряването на страха са централни в тази концептуална книга с лирическа проза, бихме могли да четем някои от тези въздействащи (и условни) фрагменти като предусещащи безвъзвратната променливост на събитията, които връхлетяха човечеството през последните месеци. С други думи, някои от тях се оказаха ясновидски. А са „условни“ фрагментите не заради тяхната форма, а поради съдържанието им, което в много случаи е самодостатъчно. Въпреки очевидната им „скаченост“, наративна причинно-следственост и взаимовлияние, тези философски фрагменти се четат и като самостоятелни творби с достатъчно звучна

акустика. Множеството и най-разнообразни библейски препратки (особено от Новия завет) са толкова елегантно интерполирани, че на места дори иронията на авторката се „отделя“ от външната форма на смисъла и заживява по нов, коренно различен и дълбинен начин.

С РАЗПЕРЕНИ РЪЦЕ НА КРЪСТА – РЪЧЕНИЦА

Онова чувства за пред-определеност. Различните от групата, преживяващи не както просяка или веселяка, а както папагалът, който умря няколко дни след другия. Когато се молиш сам в стаята си, когато няма кой да хване ръката ти (изправен или легнал), когато няма разлика между невинност и наивност, когато падаш от дървото или се качваш (не когато се катериш или слизаш). Не както прегръщаш отдалеч или отблизо. Но когато политаш, прегърнал целия свят и нищо между крилете ти.

Смирението. Пред необятността. Гневът. Пред неизпълнимостта. Споделеното. Очакване. На съня. За зелената кръв. На дърветата. От стихотворение – в сън. Или обратното. И още много. Съдбовни. Думи. Като дела.

Книгата на Еленкова съдържа преливащи се едни в други лирико-прозаически творби (недостатъчно добре развит жанр у нас, за разлика от европейската литературна традиция), които не само имат силата на философски притчи с ясни библейски алюзии. Силни шифри, заложили внимателно от майстор с богословско образование; алюзии, които са повече или по-малко дълбоко кодирани – истинско съкровище за познавачите, а за онези, които нямат този вид интелектуален опит представляват сериозно предизвикателство. И приканват към отварянето на множество врати в една и съща стая. Подобно на лабиринти, в които думите живеят самостоятелен живот извън добре познатите им форми и значения, отвъд привидността, зад ефимерните очертанията на огледалото. Подобно на Платоновия мит за сенките и пещерата, словото в богатия на алюзии, шифри и множествени препратки има самостоятелно битие, далеч от предметната знаковост и *отвъд* първичните значения на думите. Тъкмо това разрояване на смисли, думи, образи и ефимерности – което не стига до дифузия, а точно обратното – успява да завладее читателя от първата до последната страница. Книгата се чете/изпива на един дъх/дух подобно на среща с истинно и дълбоко хуманно слово, към което може да се върнем в различни екзистенциални и хуманни кризи така, както някогашните древни са се обръщали към оракулите преди да започнат войните.

Болезнено оголено, интимно до ранимост слово, което не проси взаимност, а с достойнство споделя ранимостта на опита да-бъдеш-жив-сред-мъртви. И с фина мяра. „*Защото и думите си / имат своята мяра. Която заключава страха. В / очакване*“.